

• Ο συγγραφέας Στίβεν Πρέσφιλντ μιλάει

Media: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ **Page:** 1,33 **Published at:** 29-08-2021
Author: **Surface:** 1427.89 **Circulation:** 14860
cm²
Subjects:

 Ο συγγραφέας Στίβεν Πρέσφιλντ μιλάει στην «Κ» Τέχνες & Γράμματα, σελ. 1

Μετά τη μάχη των Γαυγάμηλων ο Μέγας Αλέξανδρος πέρασε τη Μεσοποταμία και συνέχισε στα βόρεια της Ανατολής, όπως φαίνεται στον χάρτη.

«Η ματωμένη εκστρατεία» και όλα τα βιβλία του Στίβεν Πρέσφιλνι κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Πατάκι.

Ο «ξανθός γαλανομάτης» από τη Δύση

Ο Αμερικανός συγγραφέας Στίβεν Πρέσφιλνι μιλάει στην «Κ» για το Αφγανιστάν του Μεγάλου Αλεξάνδρου αλλά και των Ταλιμπάν

Συνέντευξη στον ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

«Φίλοι μου, όσο ολιγόχρονη κι αν είναι η παραμονή σας στα βασίλεια αυτής της χώρας, δεν μπορεί να μην παρατηρήσατε ότι εδώ κάνουνε ένα διαφορετικό είδος πολέμου. Ίσως κάποιοι από εσάς να αισθάνονται ότι δεν είναι αυτό για το οποίο στρατολογήθηκατε. Δεν είναι τα πεδία της δόξας που ονειρευτήκατε. Ένα πράγμα να ξέρετε: οι πράξεις που διαπράττουμε σε αυτή την εκστρατεία είναι εξίσου νόμιμες μ' εκείνες που έκανε οποιοσδήποτε άλλος. Αυτός δεν είναι συμβατικός πόλεμος. Είναι μη συμβατικός. Και πρέπει να πολεμήσουμε κι εμείς με μη συμβατικό τρόπο».

Τάδε έφη ο Μέγας Αλέξανδρος σε έναν από τους λόγους του μισροστά στους άνδρες που αποτελούσαν το εκστρατευτικό σώμα του Μακεδόνα βασιλιά στην εκστρατεία του στην Ασία, τουλάχιστον όπως τη φαντάστηκε ο συγγραφέας Στίβεν Πρέσφιλνι στο ιστορικό μυθιστόρημα «Η ματωμένη εκστρατεία» των εκδόσεων Πατάκι. Με λίγες διορθώσεις εδώ κι εκεί έχοντας στον νου τα διακυβεύματα και τις ισορροπίες στο διεθνές περιβάλλον, το απόσπασμα θα μπορούσε να προέρχεται από τα χείλη ενός στρατηγού την περίοδο των αγγλοαφγανικών πολέμων του 19ου αιώνα ή ενός διοικητή των σοβιετικών δυνάμεων του 21ου αιώνα. Όπως μας λέει ο Αμερικανός συγγραφέας από το σπίτι του στο Λος Άντζελες, κάθε εκστρατεία εναντίον του Αφγανιστάν – ανεξαρτήτως κινήτρων και στόχων – αποτυγχάνει για τους ίδιους, λίγο ή πολύ, λόγους.

«Όλες αυτές οι εκστρατείες έγιναν με έναν δυτικό τύπο στρατό,

δηλαδή με έναν τακτικό στρατό εκπαιδευμένο στον παραδοσιακό πόλεμο», λέει μισροστά από την οθόνη του υπολογιστή του. Οι δύο αντίπαλοι, συμπληρώνει, θα μετρούσαν τις δυνάμεις τους στο πεδίο της μάχης και το αποτέλεσμα θα ήταν ξεκάθαρο, νίκη ή ήττα. «Ο εχθρός στο Αφγανιστάν και στο Βιετνάμ το είχε καταλάβει αυτό και είχε αποφασίσει ότι δεν θα αντιμετωπίσει αυτόν τον στρατό σε μια ξεκάθαρη μάχη. Θα το απέφυγε αυτό με κάθε κόστος», σημειώνει, «αλλά ο στρατός που έκανε την εκστρατεία μάλλον δεν είχε πάρει το μάθημά του, δεν είχε συνειδητοποιήσει με τι είχε να κάνει».

Το μάθημα στο οποίο αναφέρεται ο Πρέσφιλνι δεν είναι άλλο φυσικά από τον πόλεμο του Βιετνάμ, τον οποίο αναφέρει αρκετές φορές στην κοινή μας. Εκείνη την εποχή είχε καταγίνει και αυτός στο στρατιωτικό σώμα των πεζονατών, αλλά χωρίς να πολεμήσει στην πρώτη γραμμή του μετώπου. Σήμερα, ακόμα κι οι φωτογραφίες με τα ελικόπτερα στην εκκένωση της Καμπούλ και της Σαϊγκόν το 1975 έκαναν πολλούς να θυμηθούν τα δύο περιστατικά και τους δύο μακροχρόνιους πολέμους από τους οποίους οι ΗΠΑ αποχώρησαν νηπιμένες. Το κοινό στοιχείο που συνδέει σε στρατιωτικό επίπεδο τις δύο περιπτώσεις, λέει, είναι ο άτακτος τρόπος πολέμου, ο γνωστός ανταρτοπόλεμος. «Στο Βιετνάμ, για παράδειγμα, είκες μια τοπική στρατιωτική δύναμη με χαρακτηριστικά φυλής, που ήταν σε περιβάλλον που γνώριζε καλά, υπερασπιζόταν τους ανθρώπους της και τον τρόπο ζωής τους, τα ιερά μέρη τους και επίσης και στις δύο περιπτώσεις υπήρχαν πολεμιστές έτοιμοι να χάσουν τα πάντα, να θυσιάσουν», σημειώνει.

Ο Στίβεν Πρέσφιλνι.

Οι Ταλιμπάν το μόνο που έπρεπε να κάνουν ήταν να περιμένουν. Δεν χρειάζονταν να νικήσουν, δεν χρειάζονταν να κάνουν τίποτα, και αυτό λειτουργήσει υπέρ τους.

Στο βιβλίο του ο Πρέσφιλνι εξιστορεί τα γεγονότα της εκστρατείας από την οπτική ενός στρατιώτη του πεζικού, του Μαντίθεου. Μέσα

από τα μάτια του, ο συγγραφέας μεταφέρει την καθημερινότητα της στρατιωτικής ζωής, τη στρατιωτική της μακεδονικής φάλαγγας, τις πεζοπορίες με τον «άνεμο των εκατόν εβδομήντα ημερών» και τις θύελλες που προκάλλυναν απόλυτα προσανατολισμού. Ο Μαντίθεος ενθλιώνεται στην αγριότητα των μαχών, συναντά τον έρωτα και την απόλυτη και έρχεται αντιμέτωπος με ηθικά δίλημματα.

Την ίδια ώρα, ο Πρέσφιλνι περιγράφει τη «στεία και ανελέητη» ομορφιά του τοπίου αλλά και μια πρωτόγνωρη μορφή πολέμου που στρατολογή για γυναίκες και παιδιά. Η στρατιωτική του Αλέξανδρου, λέει ο συγγραφέας, ήταν μέχρι τότε επιτυχημένη. Μια τακτική του νεαρού ηγεμόνα ήταν να συσπειρώσει τους θεούς των Περώων με τις θεότητες των αρχαίων Ελλήνων, κρατώντας τους τύπους και την τάξη στα έθνη που κατακτούσε. Οι λαοί όμως στα βασίλεια της Ανατολής, της Αρίας, της Βακτριανής, της Αραχωσίας, που αποτελούσαν το σημερινό Αφγανιστάν, ήταν πολύ μακριά από την Περίο για τον δουν έτοι. «Για αυτούς ήταν ένας ξένος, ξανθός με γαλανά μάτια, ένας ηγεμόνας της Δύσης που έρχεται να επβάλει τον δικό του τρόπο ζωής στους ελεύθερους ανθρώπους των αφγανικών βασιλείων», λέει ο Πρέσφιλνι. Ο εχθρός του Αλέξανδρου, σημειώνει ο συγγραφέας, ήξεραν ότι ο τόπος τους ήταν ένα πέσραμα για τον ξένο ηγεμόνα που είχε στόχο την Ινδία. «Εκεί ήταν ο πλούτος και η δόξα και ήταν απλώς θέμα χρόνου να κούρασει να μάχεται αυτόν τον αστείο, άδοξο πόλεμο στο Αφγανιστάν και να προχωρήσει», τονίζει.

Το ίδιο «ξένος» ήταν από την αρχή, και παρέμειναν για δύο δε-

κατίες, οι διεθνείς δυνάμεις στο Αφγανιστάν. Ο ίδιος επισκέφθηκε για λίγες μέρες την περιοχή, τόσο που μπόρεσε να δει τα δύο πρόσωπα της χώρας. Από τη μια πλευρά, μας λέει, ήταν το γκερίλμα της δημιουργίας μιας κομοπολιτικής Καμπούλ και της «δυτικοποίησης» των ανθρώπων της πρωτεύουσας, κυρίως των νεοεισβολιστών. Από την άλλη, όμως, μπορούσε κανείς να δει τεράστιες στρατιωτικές βάσεις και μεγάλα πολεμικά συγκροτήματα που κοστίζουν πολλά χρήματα και μεγαλώνουν την απόσταση από τον μέσο Αφγανό πολίτη. «Η αμερικανική παρουσία δεν μπορούσε να είναι περισσότερο απόδομη. Ήταν ξεκάθαρο στον καθένα που ήταν στο πεδίο ότι βρισκόμασταν εκεί για ένα σύντομο χρονικό διάστημα και οι Ταλιμπάν το μόνο που έπρεπε να κάνουν ήταν να περιμένουν. Δεν χρειάζονταν να νικήσουν, δεν χρειαζόταν να κάνουν τίποτα, και αυτό λειτουργήσει υπέρ τους», μας λέει.

Ο Πρέσφιλνι μοιάζει να είναι δύο φορές προφητικός με το ίδιο βιβλίο, καθώς η χρονική συγκυρία της πρώτης έκδοσης δεν ήταν τυχαία: το 2004 κυκλοφόρησαν «Οι αρετές του πολέμου», ένα πορτρέτο αφιερωμένο στον Μέγα Αλέξανδρο, ενώ οι ΗΠΑ είχαν ήδη ανατρέψει το καθεστώς των Ταλιμπάν και είχε εγκατασταθεί διεθνής στρατιωτική δύναμη στο Αφγανιστάν με απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Οσο έγραφε τη βιογραφία του Μ. Αλεξάνδρου είχε ήδη αποφασίσει να αφιερώσει ένα βιβλίο στην εκστρατεία του στην Ανατολή. «Όταν έφτιασα στο κεφάλαιο για το Αφγανιστάν, είπα ότι πρέπει να κάνω ένα βιβλίο γι' αυτό, και ήταν πραγματικά αυτό που συνέβανε εκείνη τη στιγμή

με την αμερικανική εμπλοκή στη χώρα», σημειώνει.

Ρωτάμε τον συγγραφέα εάν πιστεύει πως η εκστρατεία του Αφγανιστάν θα έχει την ίδια επίδραση στην ποπ κουλτούρα της Αμερικής, όπως έγινε με το Βιετνάμ. Ο ίδιος φαίνεται σκεπτικώς στην οθόνη του υπολογιστή. «Υπάρχουν βιβλία που έχουν γραφτεί από βετεράνους, αλλά για κάποιον λόγο δεν έχουν διειδυθεί ακόμα στη μαζική κουλτούρα της Αμερικής», λέει, «και ίσως το κοινό να έχει κουραστεί απ' όλο αυτό και να μην θέλει να ακούσει κάτι ξανά. Ίσως κάνει λάθος και να δούμε ταίριας τα επόμενα χρόνια που θα αναλύουν το τι συνέβη. Πολλοί καλλιτέχνες μίλησαν ξεκάθαρα για εκείνη την εποχή (σ.σ. του Βιετνάμ), αλλά δεν πήραμε το μάθημά μας. Θα έχει ενδιαφέρον να δούμε πως θα εξελιχθεί».

Ο οικονομικός παράγων

Καθόλου σκεπτικός όμως δεν είναι όταν τον ρωτάμε εάν συμμερίζεται την άποψη ότι το Αφγανιστάν σπασμοδοτεί και «το τέλος της Δύσης». «Όχι», απαντά κατηγορηματικά και συμπληρώνει ότι απλώς θα γίνει πιο δύσκολο το «να 'πουλήσει' τον επόμενο πόλεμο η αμερικανική κυβέρνηση στον αμερικανικό λαό, στην Ε.Ε., σε οποιονδήποτε θα πρέπει να στείλει τους γιους και τις κόρες του να πολεμήσουν». Ο ίδιος βλέπει στο παρακίνητο τον οικονομικό παράγοντα πίσω από τις πολεμικές συγκρούσεις. «Η μηχανή της στρατιωτικής βιομηχανίας στη Δύση και κυρίως στην Αμερική είναι τόσο παγιωμένη, τόσο δυνατή και προσοδοφόρα, που δεν θα σταματήσει. Θα βρει άλλο μέρη για να βγάλει χρήματα. Δεν το υποστροφικό φυσικά, αλλά νομίζω ότι είναι μια στρατιωτική».